

≡ Eesti
≡ Kontsert

 Eesti 80 aastat
Rahvusmeeskoor

Vete kohal

Eesti Rahvusmeeskoor
Dirigent **Frieder Bernius**, Saksamaa

admirals

Eesti Kontserdi hooaja peatoetaja

admirals.group

Admirals Group AS

N 31. OKTOOBER 2024 19.00 Estonia kontserdisaal

Vete kohal

Eesti Rahvusmeeskoor

Maria Valdmaa sopran

Ene Salumäe positiivorel

Keelpillikvintett: Helena Altmanis, Liina Žigurs, Aare Tammesalu,
Tõnu Jõesaar, Mati Lukk

Dirigent **Frieder Bernius** Saksamaa

Felix Mendelssohn Bartholdy (1809–1847)

„Responsorium et Hymnus“ („Vespergesang“) meeskoorile ja tšellole
op. posth 121 (1833), liturgiline tekst

- I „Adspice Domine de sede“ / „Vaata, Issand, oma pühalt troonilt“
- II „Asperi oculos tuos“ / „Ava oma silmad“
- III „Qui regis Israel“ / „Iisraeli valitseja“
- IV „Asperi oculos tuos“ / „Ava oma silmad“
- V „Lux beata“ / „Oh, õnnis valgus“

Solistid: Ene Salumäe (positiivorel), Aare Tammesalu (tšello),
Mati Lukk (kontrabass)
Karel Tohv, Reio Blond, Ott Indermitte, John W. Mathre

Claudio Monteverdi (1567–1643)

„Lamento della ninfa“ / „Nümfli kaebelaul“ (*Libro VIII*, 1638),
tekst: Ottavio Rinuccini

esitab ansambel koosseisus Kuldar Schüts, Kirill Gorjušin,
Karel Tohv, Reio Blond, Mikk Dede, Rihards Zarinš, John W. Mathre,
Rasmus Erismaa

Solist Maria Valdmaa (sopran), Ene Salumäe (positiivorel),
Tõnu Jõesaar (gamba)

Giovanni Gabrieli (~1554/1557–1612)

* „Exaudi Deus“ / „Jumal, pane tähele“ („Sacrae symphoniae II“, 1615),
tekst: Psalm 55:2–4

* „Maria virgo“ / „Neitsi Maarja“ („Sacrae symphoniae I“, 1597)

* „Regina caeli“ / „Taevakuninganna“ („Sacrae symphoniae I“, 1597)

* „Buccinate in neomenia tuba“ / „Puhuge pasunat noorel kuul“
(„Sacrae symphoniae II“, 1615)

Tekst: katkendid Psalmidest 81, 150, 98, 95 ja 47

kaastegev Ene Salumäe (positiivorel)

* Meeskoorile seadnud **Aare Kruusimäe** (*1972)

VAHEAEG

Felix Mendelssohn Bartholdy

Lieder für Männerstimme / Laulud meeshäältele:

5 „Zigeunerlied“ / „Mustlaslaul“ MWV G5, *op.* 120/4 (1837),

tekst: Johann Wolfgang von Goethe

17 „Wasserfahrt“ / „Paadisõit“ MWV G17, *op.* 50/4 (1839),

tekst: Heinrich Heine

20 „Auf dem Meere“ / „Merel“ MWV G20, *op.* 120/3 (1838),

tekst Franz Bernus

23 „Türkisches Schenkenlied“ / „Türgi kõrtsilaul“ MWV G23, *op.* 50/1 (1838),

tekst: Goethe

24 „Abendständchen“ / „Õhtuserenaad“ MWV G24, *op.* 75/2 (1839),

tekst: Joseph von Eichendorff

27 „Der Jäger Abschied“ / „Jahimehe hüvastijätt“ MWV G27, *op.* 50/2 (1840),

tekst: Eichendorff

Solistid Karel Tohv, Reio Blond, Ott Indermitte, John W. Mathre

Franz Schubert (1797–1828)

„Gesang der Geister über den Wassern“ / „Vaimude laul vete kohal“
meeskoorile ja keelpillikvintetile D. 714, *op. posth* 167 (1820–21),

tekst: Johann Wolfgang von Goethe

Keelpillikvintett: Helena Altmanis, Liina Žigurs (viola),

Aare Tammesalu, Tõnu Jõesaar (tšello), Mati Lukk (kontrabass)

Felix Mendelssohn Bartholdy „Responsorium et Hymnus“ („Vespergesang“)

Liturgiline tekst

Vespergesang

Ad Vesperas Dominicae XXI
post Trinitatis,
Responsorium et Hymnus

I Adspice, Domine – *Allegro moderato*

Adspice, Domine, de sede sancta tua,
et cogita de nobis.
Inclina, Deus meus, aures tuas, et audi.
Adspice, Domine de sede sancta tua.

II Aperi oculos tuos – *Adagio*

Aperi oculos tuos,
et vide tribulationem nostram.

III Qui regis Israel – *Con moto*

Qui regis Israel, intende,
qui deducis velut ovem Ioseph,
qui sedes super Cherubim, intende.
Gloria Patri et Filio!

Intende, qui deducis Ioseph,
qui sedes super Cherubim,
qui regis Israel, intende.

IV Aperi oculos tuos – *Adagio*

Aperi oculos tuos,
et vide tribulationem nostram.
Gloria Patri et Filio,
et Spiritui Sancto.

V O lux beata – *Andante*

O lux beata Trinitas
et principalis Unitas,
iam sol recedit igneus,
infunde lumen cordibus.

Vesprilaul

Vespriteenistuseks 21. pühapäeval
pärast kolmainupüha,
responsoorium ja hümn

I Vaata, Issand – *Allegro moderato*

Vaata, Issand, oma pühalt troonilt
ja mõtle meie peale!
Pööra, mu Jumal, oma kõrv ja kuule!
Vaata, Issand, oma pühalt troonilt!

II Ava oma silmad – *Adagio*

Ava oma silmad
ja vaata meie vaeva!

III Iisraeli valitseja – *Con moto*

Iisraeli valitseja, võta kuulda,
kes juhid Joosepi sugu kui lambaid,
kes istud keerubite peal, võta kuulda!
Au olgu Isale ja Pojale!

Võta kuulda, kes juhid Joosepi sugu,
kes istud keerubite peal,
Iisraeli valitseja, võta kuulda!

IV Ava oma silmad – *Adagio*

Ava oma silmad
ja vaata meie vaeva!
Au olgu Isale ja Pojale
ja Pühale Vaimule!

V Oh, õnnis valgus – *Andante*

Oh, õnnis valgus Kolmsus
ja kõige tähtsam Ainsus!
Ju loojub tulekarva päike,
kalla valgus südameisse!

Te mane laudem carmine,
te deprecemur vespere,
te nostra duplex gloria
per cuncta laudet saecula.

Aperi oculos tuos,
et vide tribulationem nostram.

Claudio Monteverdi „Lamento della ninfa“ / „Nümf kaebelaul“

Tekst: Ottavio Rinuccini

Non havea Febo ancora
recato al mondo il dì,
ch'una donzella fuora
del proprio albergo uscì.

Sul pallidetto volto
scorgease il suo dolor.
Spesso gli venia sciolto
un gran sospir dal cor.

Si calpestando fiori,
errava hor qua, hor là,
i suoi perduti amori
così piangendo va:

„Amor,“ dicea, il ciel
mirando il piè fermò
„dove, dov'è la fé
che 'l traditor giurò?“

„Fa' che ritorni il mio
amor com'ei pur fu.
O tu m'ancidi, ch'io
non mi tormenti più.“

Miserella, ah più no, no,
tanto gel soffrir non può.

Sul aovalgel kiitust laulame,
Sind ehakumas anume.
„Au olgu“ kordus meie suult,
Sind kiitku kõigil ajastuil!

Ava oma silmad
ja vaata meie vaeva!

Tõlkinud Ave Teesalu

Veel enne kui Phoiboselt
valgust taas sai endale maa,
üks piiga koduuksest
läks välja kurvana.

Ta kahvatu pale
näis sügavas vaevas
ja pääses rinnast ohkena
valla ta südame mure.

Ja nõnda sihitult eksles
piiga õitsva aasa peal,
oma kaotatud armastust
taga nutmas oli ta seal.

„Amor,“ ütles ta, pilk taeva
suunas, samm seiskunud.
„kus on, kus on truudus,
mida petis armsam mul töotas?“

„Tee nõnda, et tuleks tagasi
mu armsam endine.
Või lase mul siin surra, et
piina ei tunneks ma.“

Vaeseke, ei suuda taluda ta
jäist külmust oma armsamalt.

„Non vo' più chei sospiri
se non lontan da me,
no, no, che i suoi martiri
più non dirammi affè.

Perché di lui mi struggo
tutt'orgoglioso sta,
che sì, che sì se 'l fuggo
ancor mi pregherà?

Se ciglio ha più sereno
colei che 'l mio non è,
già non rinchiude in seno
Amor si bella fè.

Né mai si dolci baci
da quella bocca havrai,
ne più soavi; ah taci,
taci, che troppo il sai."

Si tra sdegnosi pianti
spargea le voci al ciel;
così ne' cori amanti
mesce Amor fiamma, e gel.

Giovanni Gabrieli motetid liturgilised ja psalmitekstid

Exaudi Deus orationem meam
et ne despexeris deprecationem meam;
Intende mihi et exaudi me contristatus
sum in exercitatione mea
et conturbatus sum
a voce inimici
et a tribulatione peccatoris;
quoniam declinaverunt
in me iniquitates
et in ira molesti erant mihi.

„Ma soovin, et ta ohkaks
kui minust kaugel ta
ja ühtki piina temalt
ma endale ei saaks.

Miks piinlen tema pärast,
kes ikka uhkust täis,
miks siis, kui teda väldin,
mind paluma ta aldis?

Kui lummavam on pilk teisel,
ja minul vähem sära,
kas, Amor, on tema rinnas
ka kaunis truudus alles.

Ei iial sellist suudlust
sa tema huulilt saa,
ei õrna sulnidust, ah vaiki,
vaiki, ka ise seda tead."

Ja nõnda kaeblik nutt
seal helas taeva poole,
Amor armunud südameis
segab kõigil leeki ja lund.

Tõlkinud Malle Ruumet, Ülle Udam

Jumal, pane tähele mu palvet
ja ära peida ennast mu anumise eest!
Pane tähele mind ja vasta mulle!
Ma ekslen ümber ägades
ja jooksen uisapäisa
vaenlase hääle tõttu,
õela rõhumise pärast,
sest nad veeretavad
mu peale nurjatust
ja vihas kiusavad nad mind taga.

Psalms 55:2-4

Maria virgo, regia de radice Jesse,
virgo ante partum,
virgo in partu,
virgo post partum,
incontaminata:
Mater Domini, inventrix gratiae,
genitrix vitae:
aurea porta gratia plena;
benedicta in mulieribus,
honorabilior cherubim,
gloriosior seraphim:
cujus beatus
venter Christum tulit;
cujus beata
ubera Dei filium lactaverunt:
te laudamus Deus noster: alleluja.

Regina caeli, laetare,
alleluja.
Quia quem meruisti portare,
alleluja.
Resurrexit, sicut dixit,
alleluja.
Ora pro nobis Deum,
alleluja.

Buccinate in neomenia tuba,
in insigni die solemnitatis vestrae.
Alleluia.
In voce exultationis, in voce tubae
corneae exultate Deo, adiutori nostro.
Alleluia. Jubilemus Deo
in cordis et organo,
in tympano et coro.
Cantate et exultate
et psallite sapienter.
Alleluia

Neitsi Maarja, kuninglikust lisai soost,
Sa jäid neitsiks lapse sünni eel,
ta sündimise ajal
ja pärast sündimist,
oo, laitmatult puhas!
Issanda Ema, halastuse ilmatooja,
elusünnitaja,
kuldne värav, täis armu!
Õnnistatud oled sina naiste seas,
auväärsem keerubitest,
kuulsusrikkam seeravitest.
Sinu õnnis emaüsk
on kandnud Kristust,
su õndsad rinnad
imetanud Jumala poega.
Kiidame Sind, meie Jumal, halleluuja!

Taevakuninganna, rõõmusta,
halleluuja,
sest see, keda sa väärt olid kandma,
halleluuja,
on üles tõusnud, nagu ütles,
halleluuja.
Palu meie eest Jumalat,
halleluuja.

Puhuge pasunat noorel kuul,
teie silmapaistval pidupäeval,
halleluuja!
Hõiskehäälel, sarvetaolise pasunaga
hõisake Jumalale, kes on meie
tugevus, halleluuja! Hüüdkem
rõõmuga Jumalale keelpillide ja
viledega, trummide ja ringtantsudega!
Laulge, hõisake
ja mängige kiituslaulu,
nagu on arukas, halleluuja!

*Katkendid psalmidest 81, 150,
98, 95 ja 47*

**Felix Mendelssohn Bartholdy „Lieder für Männerstimme“ /
„Laulud meeshältele“**

„Zigeunerlied“

Text: Johann Wolfgang von Goethe

Im Nebelgeriesel, im tiefen Schnee,
im wilden Wald, in der Winternacht,
ich hörte der Wölfe Hungergeheul,
ich hörte der Eulen Geschrei:
Wille wau wau wau!
Wille wo wo wo!
Wito hu!

Ich schoß einmal eine Katz' am Zaun,
der Anne, der Hex', ihre schwarze Katz';
da kamen des Nachts sieben
Wehrwölf' zu mir,
es waren sieben Weiber vom Dorf.
Wille wau wau wau!
Wille wo wo wo!
Wito hu!

Ich kannte sie all,
ich kannte sie wohl
die Anne, die Barbe,
die Ursel, die Käth',
die Liese, die Barbe,
die Eve, die Beth;
sie heulten im Kreise mich an.
Wille wau wau wau!
Wille wo wo wo!
Wito hu!

Da nannt' ich sie alle
beim Namen laut:
Was willst du, Anne?
Was willst du, Beth?
Da rüttelten sie sich,
da schüttelten sie sich
und liefen und heulten davon.
Wille wau wau wau!
Wille wo wo wo!
Wito hu!

„Mustlasaul“

Tekst: Johann Wolfgang von Goethe

Uduvihmas, sügavas lumes,
metsikus metsas, talveööl,
ma kuulsin huntide näljaulgu,
kuulsin öökulli karjumist:
Ville vau vau vau!
Ville vo vo vo!
Vito hu!

Tulistasin kord kassi aia ääres,
Nõia-Anne musta kassi;
siis tuli öösel minu juurde
seitse libahunti,
need olid neli naist külast.
Ville vau vau vau!
Ville vo vo vo!
vito hu!

Ma tundsin neid kõiki,
hästi tundsin ma neid
Anne, Barbe,
Ursel, Käth,
Liese, Barbe,
Eve, Beth;
Ringis karjusid nad minu peale.
Ville vau vau vau!
Ville vo vo vo!
vito hu!

Siis ma hüüdsin neid kõiki
valjult nimepidi:
Mis tahad sa, Anne?
Mis tahad sa, Beth?
Siis raputasid nad ennast,
siis raputasid ennast
ja jooksid ja ulgusid ära.
Ville vau vau vau!
Ville vo vo vo!
vito hu!

„Wasserfahrt“

Text: Heinrich Heine

Am fernen Horizonte
erscheint, wie ein Nebelbild,
die Stadt mit ihren Thürmen,
in Abenddämmerung gehüllt.

Ein feuchter Windzug kräuselt
die graue Wasserbahn;
mit traurigem Tacte rudert
der Schiffer in meinem Kahn.

Die Sonne hebt sich noch einmal
leuchtend vom Boden empor,
und zeigt mir jene Stelle,
wo ich das Liebste verlor.

„Auf dem Meere“

Tekst: Franz Bernus

Süße Düfte,
Milde Lüfte
Freundlich uns umzieh'n,
Laue Winde,
Die gelinde
Unsre Segel bläh'n.

Und vom Haine
Tönen reine
Sanfte Melodie'n,
Die bald schwellen
Mit den Wellen,
Bald vorüberzieh'n.

Schöner Süden,
Kannst du Frieden
In die Seele streu'n?
Kannst du geben,
Was das Leben
Wahrhaft kann erfreu'n?

„Paadisõit“

Tekst: Heinrich Heine

Kaugel silmapiiril
paistab nagu udu,
linn oma tornidega,
varjatud õhtuhämarusse.

Niiske tuulehoog sasib
halli veeteed;
aerutab kurvas taktis
kipper minu lootsikut.

Päike tõuseb veel kord
säravana maast üles,
ja näitab mulle seda paika,
kus ma kaotasin oma armsaima.

„Merel“

Tekst: Franz Bernus

Hõrgud hõrgud,
mahedad õhud
meid ümbritsemas heasoovlikult,
pehmed tuuled,
nad õrnalt
meie purjeid puhuvad.

Ja puudesalust
kostmas klaare
viise mahedaid,
mis peatselt tulvavad
koos lainetega
mööda.

Kaunis lõunakaar,
kas saad Sa rahu
hinge külvata?
Kas suudad anda,
mis elu tõepoolest
rõõmsamaks saab muuta?

Tõlkinud Saale Fischer

„Türkisches Schenkenfied“

Tekst: Johann Wolfgang von Goethe

Setze mir nicht, du Grobian,
den Krug so derb
vor die Nase!
Wer Wein bringt,
sehe mich freundlich an,
sonst trübt sich
der Eilfer im Glase.

Du zierliches Mädchen,
du komm herein,
was stehst du da auf der Schwelle?
Du sollst mir künftig der Schenke sein,
jeder Wein ist
dann schmackhaft und helle.

„Abendständchen“

Text: Joseph von Eichendorff

Schlafe, Liebchen, weil's auf Erden
nun so still
und seltsam wird!
Oben gehn die goldnen Herden,
für uns alle wacht der Hirt.

Schlingend sich an Bäum'
und Zweigen
in Dein stilles Kämmerlein,
wie auf goldnen Leitern, steigen
diese Töne aus und ein.

Und der Töne Klang entführet
weit der buhlerische Wind,
und durch Schloß
und Wand ihn spüret
träumend wohl das süsse Kind.

„Türgi kõrtsilaul“

Tekst: Johann Wolfgang von Goethe

Ära lajata, mats,
seda kruusi mulle
nii metslaslikult nina alla!
Kes veini toob,
vaadaku mulle sõbralikult otsa,
muidu läheb Eilfer [vein]
klaasis häguseks.

Sa sire tüdruk,
tule sisse,
mis sa seisad seal lävepakul?
Ole sina ole mulle joogikallajaks,
siis on iga vein
maitsev ja hele.

„Õhtuserenaad“

Tekst: Joseph von Eichendorff

Maga, kallis, sest maa peal
läheb nüüd nii vaikseks
ja kummaliseks!
Ülal käivad kuldsed karjad,
karjane valvab meie kõigi üle.

Puude ja okste
külge klammerdudes
Sinu vaiksesse kambrikesse,
nagu kuldsetel redelitel, ronivad
need helid välja ja sisse.

Ja magusal kõlal kütkestab
kaugel meelitav tuul
ja läbi luku
ja seina tunneb teda
und nähes armas laps.

„Der Jäger Abschied“

Text: Joseph von Eichendorff

Wer hat dich, du schöner Wald,
aufgebaut so hoch da droben?
Wohl den Meister will ich loben,
Solang noch mein' Stimme erschallt:
Lebe wohl,
lebe wohl, du schöner Wald!

Tief die Welt verworren schallt,
oben einsam Rehe grasen.
und wir ziehen fort und blasen,
daß es tausendfach verhallt:
Lebe wohl,
lebe wohl, du schöner Wald!

Was wir still gelobt im Wald,
wollen's draußen ehrlich halten,
ewig bleiben treu die Alten:
bis das letzte Lied verhallt:
Lebe wohl,
schirm' dich Gott, du deutscher Wald!

Franz Schubert „Gesang der Geister über den Wassern“ / „Vaimude laul vete kohal“

Tekst: Johann Wolfgang von Goethe

Des Menschen Seele
gleichet dem Wasser.
Von Himmel kommt es,
zum Himmel steigt es,
und wieder nieder
zur Erde muß es,
ewig wechselnd.

Strömt von der hohen,
steilen Felswand
der reine Strahl,

„Jahimehe hüvastijätt“

Tekst: Joseph von Eichendorff

Kes ehitas su, kaunis mets,
nii kõrgele üles?
Ma tahan kiita meistrit,
kuni mu hääl veel kõlab:
Jää hüvasti,
jää hüvasti, sa kaunis mets!

Maailm kõlab sügavalt hämmeldunult,
ülal söövad rohtu üksikud kitsed.
Ja me lähme edasi ja puhume pilli,
nii et see kajab tuhandekordselt:
Jää hüvasti,
Jää hüvasti, sa kaunis mets!

Sellest, mida töotasime vaikselt metsas,
tahame väljas ausasti kinni pidada,
igavesti ustavaks jäävad vanad:
Kuni viimane laul vaibub:
Jää hüvasti,
Jumal kaitsku sind, sa saksa mets!

Tõlkinud Mari Tarvas

Veega on sarnane
hing inimlapsel:
Taevast see tuleb,
taevasse tõuseb
ja jälle maale
toob tema alla
lõputu ringkäik.

Kukkudes kõrgelt
järsult mäeseljalt
puhta kiirena

dann stäubt er lieblich
in Wolkenwellen
zum glatten Fels
und leicht empfangen
wallt er verschleiernd
leis rauschend
zur Tiefe nieder.

Ragen Klippen
dem Sturz entgegen,
schäumt er unmutig
und stufenweise
zum Abgrund.

Im flachen Beete
schleicht er das Wiesental hin
und in dem glatten See
weiden ihr Antlitz
alle Gestirne.

Wind ist der Welle
lieblicher Buhle,
Wind mischt vom Grund aus
schäumende Wellen.

Seele des Menschen,
wie gleichst du dem Wasser!
Schicksal des Menschen,
wie gleichst du dem Wind!

armsalt ta langeb
veetolmu pilvedes
kaljule alla,
vahuloor ümber,
tasasel kohinal
alla ta voogab
sügavustesse.

Kui aga rahnud
on tema tee peal,
süngelt ta vahutab
kaljult kaljule
kuristikku.

Tasases sängis
alla orgu ta hiilib
ja siledas peeglis
vaatlevad ennast
taevased tähed.

Lainega lahkelt
tuulehoog mängib,
põhjast vool üles toob
vahuseid vooge.

Inimese hing
on nagu vesi!
Inimese saatus
on nagu tuul!

Tõlkinud August Sang

Felix Mendelssohn Bartholdy
Foto: Wikipedia

Romantismiajastu suurkuju
Felix Mendelssohn Bartholdy
mitmekülgse loomingukataloogi
taga on erakordne muusikaline
lastetuba ja praktilised õppetunnid:
tänu isa palgatud koduorkestrile
oli tal võimalus dirigendikätt
treenida ja oma heliteoste kõlavust
kontrollida, musitseerimine kodustel
kontsertidel koos venna ja õdedega
andis kammermuusika kogemuse
ning osalemine kooripoisina
Berliini Lauuakadeemias lõi
sinasõpruse vokaalmuusikaga.
Kontserdipraktikasse on kinnistunud
eelkõige Mendelssohni orkestri- ja
kammerteosed, ometi kuuluvad
autori 120 oopusest enam kui
pooled just vokaalmuusika alla.
Selle loomevaldkonna tipuks on
kahtlemata tema kaks suurejoonelist
piiblainelist oratooriumi „Eelija“

ja „Paulus“, mis püsivad jätkuvalt
repertuaaris, samas kui helilooja
arvukate kooriteoste ettekandeid
kuuleb haruharva. Mendelssohni
kooriloomingu tutvustajana omab
suuri teeneid Frieder Bernius, kes
on viimastel aastatel salvestanud
kõik tema vaimulikud kooriteosed ja
ilmalikud laulud meeshäälele.

„Responsorium et Hymnus“ („Vespergesang“ / „Vesprilaul“) meeskoorile ja tšellole *op. posth 121*

on katoliku kiriku liturgiliseks
otstarbeks loodud helitöö, kuigi pole
teada, mis asjaoludel Mendelssohn
selle kirjutas. Teos valmis
5. veebruaril 1833 ja tuli ettekandele
järgmisel aastal Berliinis, ent avaldati
alles pärast autori surma
1873. aastal kui tema viimane
opus 121. Mendelssohni usulisi
vaateid kujundasid tema juudi
päritolu ja protestantlikus
vaimus kodune kasvatus,
samuti kokkupuuted katoliku
kirikuga. „Vesprilaul“ on ilmikas
näide helilooja religioosest
pluralismist – siin eksisteerivad
kõrvuti katoliiklikust traditsioonist
pärit gregooriuse laul ja luterlik
koraal; kontrapunktilised võtted
ja barokkstiilis *basso continuo*
kasutamine on aga autori
austusavaldus tema iidolile
Johann Sebastian Bachile.

Mendelssohni loomekangast läbivad
punase niidina **meeskoorilaulud** –
ühtekokku 38 teost –, millest
helilooja eluajal jõudis trükki vaid

väike osa. Need valmisid peamiselt tellimustööde või kingitustena erinevatele lauluseltsidele, mõelduna esitamiseks nii vokaalansambli kui ka kooriga. Tänapäevase kontserdi lauluväljalaulu ulatub malbest „Õhtuserenaadist“ nukrameelse „Paadisõidu“ ning värvikalt humoorika „Mustlaslaulu“ ja „Türgi kõrtsilauluni“.

Claudio Monteverdi
Foto: Wikipedia

Claudio Monteverdi muusika seisab sillana kõrgrenessansi ja baroki vahel, olles teedrajava tähtsusega nii ooperi- kui madrigalžanris. Helilooja muusikalise käekirja areng joonistub kõige ilmekamalt välja tema madrigalides, mis ilmusid kaheksas kogumikus (ja postuumselt avaldatud üheksandas). Monteverdi **VIII madrigaliraamat** kirjastati 1638. aastal pealkirja all „Madrigali

guerrieri et amorosi“ („Madrigalid sõjast ja armastusest“). Viimasesse rubriiki kuulub tundeküllane **„Lamento della ninfa“** („Nümf kaebelaul“) Ottavio Rinuccini tekstile, milles õnnetu nümf valab välja oma kurbuse truudusetu armsama pärast.

Sarnaselt Monteverdiga oli **Giovanni Gabrieli** üleminekufiguur renessansi- ja barokkajastu vahel ning tema loomingus kajastuvad mõlemale perioodile omased stiilitunnused. Õppinud heliloomingut Münchenis Orlandus Lassuse juures, tegutses ta seal 1570. aastatel õukonnamuusikuna ning oli alates 1584. aastast kuni surmani kuulsa Veneetsia Püha Markuse kiriku organist.

Komponeerides paljudes tollal käibelolevates žanrides, olid Gabrieli põhilisteks eelistusteks vaimulik koorimuusika ja instrumentaalmuusika, mis on koondatud kahte mahukasse kogumikku: 1597. aastal Veneetsias ilmunud **„Sacrae symphoniae I“** ja 1615. aastal postuumselt publitseeritud **„Sacrae symphoniae II“**. Neis sisalduvad motetid paistavad silma suure häälte arvuga (esimeses kogumikus vahemikus 6–16, teises 7–19), peegeldades helilooja töökoha, Püha Markuse kiriku erilisest arhitektuurist tulenevaid esitusvõimalusi – kaks vastastikku paiknevat avarat rõdu, mis inspireerisid looma mitmekoorimuusikat.

Gabreli motetid **„Regina caeli“**, **„Maria virgo“** ja **„Buccinate in neomenia tuba“** on seadnud meeskoorile Rahvusmeeskoori laulja **Aare Kruusimäe** (*1972), kes on õppinud kompositsiooni Eesti Muusika- ja Teatriakadeemias Raimo Kangro juhendamisel.

Giovanni Gabrieli
Foto: Wikipedia

Oma lühikese, kuid ülimalt viljaka heliloojakarjääri jooksul lõi **Franz Schubert** üle tuhande teose pea igas tollal käibelolnud muusikžanris. Tema loomingu tuuma moodustavad umbes 600 soololaulu (*Lied*’i), mis on esimesed küpsed näited selles žanris. Soololaulude kõrval kirjutas ta kogu oma heliloojate vältel ka koorimuusikat – peamiselt meeskoorilaule –, mis on jäänud

Franz Schubert
Foto: Wikipedia

üsna teenimatult eelpool nimetatute varju. Schuberti laulutekstide valik ulatub saksa ja austria „väikestest meistritest“ kuni Weimari klassikuteni. Sageli viisistas ta üht ja sama luuletust mitmes variandis. Johann Wolfgang von Goethe 1779. aastal loodud luuletust **„Gesang der Geister über den Wassern“** („Vaimude laul vete kohal“) on Schubert seadnud muusikasse koguni viiel korral. Neist viimane ja ühtlasi tuntuim variant pärineb aastaist 1820–1821 ja on kirjutatud üsna ebaharilikule koosseisule – tenori- ja bassikvartetile, saateks violad, tšellod ja kontrabass.

Evelin Kõrvits

Maria Valdmaa
Foto: Mait Jürriado

Maria Valdmaa (sopran) on saavutanud rahvusvahelise tuntuse kui hinnatud vana- ja nüüdismuusika esitaja. Ta alustas lauluõpinguid Georg Otsa nimelises Tallinna Muusikakoolis klassikalise laulu erialal ning omandas bakalaureuse- ja magistrikraadi Haagi Kuninglikus Konservatooriumis barokklaulu erialal.

Maria Valdmaa on teinud koostööd nimekate dirigentidega, nagu Tõnu Kaljuste, Kaspars Putniņš, John Butt ja Marcus Creed, ning esinenud solistina tuntud kollektiividega, teiste seas ERSO, Tallinna Kammerorkester, Sinfonietta Rīga ja Hong Kong Sinfonietta. Lisaks on Maria hinnatud kammermuusikuna – ansambelite Il Gardellino, Dunedin Consort, Vox Luminis, Madalmaade

Bachi Ühing ja Huelgas Ensemble koosseisus on ta üles astunud paljudes Euroopa ja USA mainekates kontserdisaalides.

Maria Valdmaa on välja andnud sooloplaadi „Aberdene 1662“ (ERP, 2020) koos gambamängija Mikko Perkolaga. 2023. aastal tõi ta esiettekandele Tõnu Kõrvitsa vokaaltsükli „Laulud valu allikalt“ metsosopranile, mandoliinile ja keelpillikvartetile, mis on just talle kirjutatud.

Ene Salumäe on lõpetanud Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia ning Helsingi Sibeliuse Akadeemia koorijuhtimise, kirikumuusika ja oreli erialal (muusikamagister) ning täiendanud end klavessiini, oreliimproviseerimise ja varajase muusika alal. Mitmekülgse interpreedina osaleb ta juba aastakümneid Eesti muusikamaastikul nii organistina soolokontserte andes kui ka kammermuusikuna erinevate ansambelite koosseisus, *continuo*-organisti ja -klavessinistina paljudes varajase muusika ettekannetes ning kontsertmeistrina kooride, orkestrite ja solistidega. Kontserdireisid on viinud teda Euroopa riikidesse, USA-sse, Kanadasse ja Jaapanisse.

Ene Salumäe on olnud paljude tähelepanuväärsete kontserdisarjade ja kirikumuusika-

Ene Salumäe
Foto: Eraarhiiv

alaste ürituste algataja, kunstiline juht ja korraldaja. Ta on tegutsenud organisti ja koorijuhina mitmetes kogudustes Eestis ja Soomes, sh pikemalt nii Tallinna kui Helsingi toomkirikus, ning olnud riiklike, üldkiriklike ja rahvusvaheliste jumalateenistuste muusikajuht ja organist. Pedagoogina Salumäe oma kogemusi jaganud oreli- ja kirikumuusika õppejõu ja erialajuhina TÜ Viljandi Kultuuriakadeemias, lektorina kirikumuusika-alastel koolitustel, oreliõpetajana Tallinna Muusikakoolis ning lastele suunatud orelikursustel Eestis ja Soomes. Alates 2013. aastast tegutseb ta oreliõpetaja ja kontsertmeistrina Tallinna Vanalinna Hariduskolleegiumis.

Sel hooajal oma 80. sünnipäeva tähistav **Eesti Rahvusmeeskoor** on üks tuntumaid ja mainekamaid meeskoore maailmas. Algselt *à cappella* teoseid esitanud meeskoor on kasvanud kogu maailmas tuntud professionaalseks kollektiiviks, kelle tegevuses on tähelepanuväärne osa suurvormide ettekannetel.

Koori asutas 1944. aastal eesti koorimuusika suurkuju Gustav Ernesaks. Järgnevatel aastakümnetel on koori juhatanud Harald Uibo, Uno Järvela, Olev Oja, Kuno Areng, Ants Üleoja, Ants Soots, Kaspars Putniņš jt. Alates hooajast 2011/2012 on koori kunstiline juht ja peadirigent **Mikk Üleoja**.

Rahvusmeeskoori repertuaar ulatub gregoriaani laulust 21. sajandi muusikani. Pidevalt Eesti Rahvusringhäälingule salvestav koor on teinud koostööd ka firmadega Deutsche Grammophon, Sony, Finlandia, Alba Records, GB Records, Virgin Classics, Aurora Ondine, Toccata Classics, SOOND ja Chandos Records.

2004. aastal võideti koorimuusika kategoorias Eesti esimese Grammy Sibeliuse kantaatide salvestise eest firmale Virgin Classics, kaastegevad tütarlastekoor Ellerhein, ERSO ja dirigent Paavo Järvi. Viimasel kaheksal aastal on kooril valminud seitse CD-plaati, millest esimene Galina Grigorjeva autoriplaat „In paradisum“ pälvis 2015. aastal Eesti

Eesti Rahvusmeeskoor
Foto: Jaan Krivel

muusikaauhindade galal parima klassikaalbumi tiitli. 2016. aastal ilmus Aurora kaubamärgiga plaat „Te lucis ante terminum“ norra helilooja Henrik Ødegaardi loominguga. Sony märgiga on 2018. aasta album Šostakoviči 13. sümfooniaga, kaastegevad Dresdeni Filharmoonikud ja dirigent Michael Sanderling. Ondine välja antud albumil kõlab Sibeliusi „Kullervo“, kaastegev Soome Raadio sümfooniaorkester ja dirigent Hannu Lintu. Rahvusmeeskoori plaadil „REGIRAM“ kõlavad koori ning ansamblikooseisu Celia Roose, Tuule Kann ja Robert Jürjendal esituses regilaulude seaded.

2023. aastal kevadel ilmus meeskooril kaks albumit – „Galina Grigorjeva muusikat meeskoorile“

(plaadifirma Toccata Classics, Eesti Rahvusmeeskoor, tšellist Theodor Sink, dirigent Mikk Üleoja) ja „Baltic Contrasts“ (SOOND, Eesti Rahvusmeeskoor, Leedu Kammerorkester, dirigent Mikk Üleoja). Viimasel kõlab Baltimaade heliloojate Pēteris Vasksi, Justē Janulytē ja Erkki-Sven Tüüri looming. 2024. aasta mais üllitas plaadifirma Chandos Records helikandja, kus Arvo Pärdi teost „De profundis“ ja Šostakoviči 13. sümfooniast esitavad Rahvusmeeskoor ja BBC Filharmoonikud John Storgårdsi käe all.

Eesti Rahvusmeeskoor on oma pika ajaloo jooksul andnud üle 7000 kontserdi alates Eestist kuni Põhja-Ameerika ja Aasiani. Viimase viie aasta jooksul on kontserdireisid

viinud koori Belgiasse, Leetu, Hiinasse, Hongkongi, Singapuri, Jaapanisse, Šveitsi ja mujale. Pärast paariaastast välisesinemiste pausi esineti 2023. aasta aprillis Tampere ja mais Manchesteris, esitades Šostakoviči 13. sümfooniast John Storgårdsi dirigeerimisel. Mais andis koor à cappella kavaga kontserdi Londonis, tuues mainekas Kings Place'i saalis ettekandele Veljo Tormise, Giovanni Bonato, Gavin Bryarsi, Justē Janulytē ja Santa Ratniece loomingut. Kontsert kuulus Songlines Encounters Festivali programmi. Sama aasta septembri teises pooles viibis koor turneel Saksamaal, kus osales Šostakoviči 13. sümfoonia ettekannetel, lavapartnereiks bass Aleksandr Vinogradov, Edela-Saksa Ringhäälingu (SWR) sümfooniaorkester ja dirigent Teodor Currentzis. Kontserdid toimusid Stuttgardi Liederhalle Beethovenisaalis, Freiburgi kontserdimajas, Mannheimi Rosengartenis ja Hamburgi Elbphilharmonie suures saalis. 2024. aasta veebruaris laulis koor taas Elbphilharmonie suures saalis, kus kanti ette Kent Nagano juhatusel Šostakoviči 13. sümfoonia ja Beethoveni fantaasia klaverile, koorile ja orkestrile.

2015. aastal omistati Eesti Rahvusmeeskoorile ja Mikk Üleojale riigi kultuuripreemia avalikkuse ette jõudnud väljapaistvate tööde eest.

EESTI RAHVUSMEESKOOR

Peadirigent ja kunstiline juht

Mikk Üleoja

Koormeister

Kuldar Schüts

Lauljad:

I tenor

Aleksander Arder, Kirill Gorjušin, Aivar Kaldre, Andrus Kirss, Mart Kroon, Priit Lehto, Lennart Mängli, Valnar Neidre, Oliver Povel, Kuldar Schüts, Karel Tohv

II tenor

Priidu Aardam, Mikk Dede, Reio Blond, Madis Enson, Ero Esko, Olev Koit, Markus Leppoja, Grigori Rutškin, Margus Vaht, Mati Valdaru, Margus Vellmann, Rihards Zariņš

Bariton

Peeter Hillep, Hanno Hint, Ott Indermitte, Oleksandr Kadyrov, René Keldo, Kaarel Kukk, Igor Nikiforov, Andrus Poolma, Alo Rammo, Ants Reinhold, Andrus Siimon, Stanislav Šeljahhovski

Bass

Andres Alamaa, Jüri Eensoo, Rasmus Erismaa, Arno Jürjens, Taavi Kendra, Aare Kruusimäe, John William Mathre, Nikita Mištšenko, Mait Männik, Juss Tamm, Ranno Tamm, Roland Viilukas

Eesti Rahvusmeeskoori tegevjuht:
Saale Fischer
Juhi assistent-toimetaja:
Anu Huntsaar
Administraator: René Keldo
Inspitsient: Andres Alamaa
Noodikoguhoidja: Arvo Aun

Frieder Bernius on üleilmselt tunnustatud ning rahvusvaheliselt nõutud dirigent ja pedagoog, Stuttgardi Kammerkoori, Barokkorkestri, Õukonnakapelli ja Filharmonia kunstiline juht. Tema erakordne karjäär sai alguse 1968. aastal Stuttgardi Kammerkoori asutamisest, mis tõusis peagi üheks maailma tippkooriks. Berniuse mitmekülgset töendavad 1991. aastal loodud Stuttgardi Barokkorkester ja Filharmonia, kus keskendutakse vastavalt 18. sajandi muusika interpreteerimisele ajastu pillidel ning 19.–21. sajandi muusika esitamisele kaasaegsetel instrumentidel. 2006. aastal loodud Õukonnakapell keskendub eelkõige 19. sajandi muusikale.

Frieder Bernius on üles astunud kõigil suurematel rahvusvahelistel festivalidel, juhatanud korduvalt Maailma Noortekoori ja olnud neljal korral kutsutud maailma koorimuusika sümposionile. Ta on seisnud külalisdirigendina orkestrite ees, nagu Londoni Filharmoniaorkester ja Bremeni Saksa Kammerfilharmonikud; tihe koostöö seob teda Bozeni

Frieder Bernius
Foto: Jens Meisert

Keelpilliakadeemia ja Edela-Saksa Ringhäälingu (SWR) vokaalansambliga. Aastatel 2000–2004 osales ta Ruhri triennaalil. 1998. aastal nimetati Bernius Mannheimi Muusikakõrgkooli auprofessoriks.

Frieder Berniuse kunstiline pärand on jäädvustatud ligi 120 salvestisele, mida on pärjatud poolesaja rahvusvahelise auhinnaga. Ta plaadistas Mendelssohni 200. sünniaastapäevaks (2009) kogu tema vaimuliku koorimuusika, pälvides Leipzigi linna Bachi medali.

Eesti 80 aastat
Rahvusmeeskoor

RAHVUS- MEESKOORI JUUBELI KONTSERT- ETENDUS

VELJO TORMIS /
EESTI KALENDRILAUUD

EESTI RAHVUSMEESKOOR dirigent **Mikk Üleoja** • TÜTARLASTEKOOR ELLERHEIN
dirigent **Ingrid Kõrvits** LAVASTAJAD **Anne Tärnpu** ja **Eva Koldits**

K 13. NOVEMBER 19:00 Jõhvi kontserdimaja
N 14. NOVEMBER 19:00 Vanemuise kontserdimaja
L 16. NOVEMBER 19:00 Estonia kontserdisaal
P 17. NOVEMBER 17:00 Pärnu kontserdimaja

eestikontsert.ee

HOOAJA
PEATOETAJA

admirals

LIVIKO
— anno 1898 —

AUTOPARTNER

Jazz
pesulad

OLEREX

SORAINEN

SELVER
Hea mõte

myfitness
world class gym & studios

 /eestikonsert

 /eesti_konsert

eestikonsert.ee